

Arviointiohje

Arviointiohjeessa on Ostajan askeleet -testin eri polkujen tehtävien oikeat vastaukset ja niihin pisteytysohjeet. Tehtäviä, joiden vastaukset perustuvat oppilaan mieltymyksiin tai mielipiteisiin ei ole pisteytetty. Pistemäärän voi muuttaa arvosanaksi erilaisten arvosanalaskureiden avulla.

Ostajan askeleet

Isot askeleet, ylöspäin eriytetty testipolku:

Yhteensä max. 30 pistettä.

1. Milloin olet kuluttaja?

- Ostan vaatteita kirppiksellä. 0p
- Ostan nettikirppikseltä konserttilipun. 0p
- Tilaan verkkokaupasta uuden puhelimen. 1p
- Ostan marketista välipalaa. 1p

Yhteensä max. 2 p

Perustelu

Erilaisilla kirpputoreilla myyjät ja ostajat toimivat kansalaisina, eivät kuluttajina. Jos käytetty tavara on ostettu yksityiseltä henkilöltä, kauppaan ei sovelleta kuluttajansuojalakia vaan kauppalakia. Yksityishenkilöiden välisessä kaupassa ostajan suoja on heikompi kuin kuluttajakaupassa. Tavara katsotaan ostetuksi yksityishenkilöltä myös silloin, kun se on ostettu yrityksen ylläpitämältä kauppapaikalta, jossa on ilmeistä, että kauppa tapahtuu yksityishenkilöiden välillä. Tällaisia kauppapaikkoja ovat esimerkiksi itsepalvelukirpputorit, myynti-ilmoituksia tarjoavat verkkokirpputorit ja verkkohuutokaupat. Käytettyjä tavaroita välittävä yritys on sen sijaan vastuussa välittämistään tavaroista.

2. Missä kaikkialla voit kohdata mainontaa?

- Instagramissa 1p
- Blogin kaupallisessa yhteistyössä 1p
- Tubettajan videolla 1p
- Bussissa 1p
- Radiossa 1p
- Musiikin suoratoistopalvelussa 1p
- Netin hakukoneissa 1p
- Vertailusivuilla 1p

Yhteensä max. 8p

Perustelu

Mainontaa voi kohdata kaikissa yllä mainituissa medioissa ja kaikki ovat siis oikeita vastauksia. On hyvä huomata, että varsinkin somessa mainontaa kutsutaan usein nimellä ”kaupallinen yhteistyö”. Kuluttajan oikeuksiin kuitenkin kuuluu mainonnan tunnistettavuus.

6. Miten eri maksutavat eroavat toisistaan?

- ½ pistettä/oikea maininta
- yhteensä jokaisesta kohdasta 2 pistettä
- tehtävästä yhteensä max. 6 pistettä (oppilas valitsee ohjeen mukaan kolme, joista kertoo)

Maksukortti debit

- käteiseen verrattava maksuväline
- voi tavallisesti maksaa ostoksia kaupassa ja verkkokaupassa
- voi nostaa rahaa pankkiautomaatista
- maksu peritään kortinhaltijan tililtä useimmiten muutamassa päivässä

Maksukortti credit

- maksuväline, jonka käyttäjä saa ostoksia varten luottoa kortin myöntäneeltä yhtiöltä
- ostokset laskutetaan tyypillisesti jälkikäteen kerran kuussa
- luottokortin avulla kuluttaja voi halutessaan kuluttaa tulonsa jo etukäteen
- voi lisätä ostohalukkuutta kun maksun maksamista voi siirtää

Mobiilimaksusovellus

- maksaminen tapahtuu älypuhelimella tai muulla mobiililaitteella
- maksu veloitetaan käyttäjän sovellukseen liittämältä maksukortilta
- maksaminen tapahtuu sovelluksen avulla, johon käyttäjä liittää matkapuhelinnumerosa, maksukorttinsa sekä tilinumeronsa. Maksaminen tapahtuu näppäilemällä sovelluksessa maksunsaajan matkapuhelinnumero, jonka on oltava rekisteröity järjestelmään
- rahat siirtyvät maksajan maksukortilta maksunsaajan tilille

Lasku

- tosite tai ilmoitus, joka sisältää myydyn tuotteen tai palvelun tiedot sekä sovitun hinnan
- laskun kirjoittaa myyjä ostajalle
- lasku voi olla paperinen tai sähköinen
- laskulla maksamisesta voidaan lisätä erillinen laskutuslisä, joka vaikuttaa tuotteen loppuhintaan

Osamaksu

- Kauppa, jossa ostos maksetaan erissä, joista yksi tai useampi eräännyy ostoksen luovutuksen jälkeen. Osa kauppahinnasta jää siis velaksi.
- Osamaksukaupassa kaupantekohetkellä ostaja yleensä maksaa myyjälle käsirahan, joka on sovittu osa koko osamaksuhinnasta.
- Osamaksusopimuksessa myyjä pidättää itselleen jommankumman seuraavista:
  - Oikeuden esineen takaisin ottamiseen, jos ostaja laiminlyö maksuvelvollisuutensa.
  - Omistusoikeuden tuotteeseen siihen asti kunnes ostaja on maksanut koko hinnan tai ainakin määrätyn osan siitä.

8. Saatko ostoksestasi jatkossa laskuja?

2 pistettä maksutavan valinnan mukaan JA jos oppilas on valinnut musiikin suoratoiston ostettavaksi tuotteeksi (silloin vastauksen pitäisi olla "kyllä" maksutavasta riippumatta, koska kyseessä on sitova, jatkuva sopimus)

- Kyllä: Maksukortti credit, mobiilimaksusovellus, lasku, osamaksu
- Ei: Maksukortti debit

9. Valitse maksutavoista ne, joita käyttämällä voit vaatia hyvitystä paitsi myyjältä, myös luotto- tai välitysyhtiöltä.

- Käteinen (kolikot ja setelit) 0p
- Maksukortti debit 0p
- Maksukortti credit 1p
- Mobiilimaksusovelluksella 1p
- Lasku 0p

Yhteensä max. 2 pistettä

10. Viikon kuluttua huomaat, että et ole kuitenkaan tyytyväinen ostokseen. Mitä teet?

- Valitan kaverille. 0p
- Kerron tyytymättömyydestäni kaikille kavereilleni somessa. 0p
- Reklamoin myyjälle. 1p
- Tyydyn osaani. 0p
- Etsin neuvoja kuluttajaneuvonnasta. 1p
- Teen reklamaatioapurilla valituksen ja lähetän sen yritykselle. 1p

Yhteensä max. 3 pistettä

11. Mitä tekisit, jos ette pääsisikään yhteisymmärrykseen myyjän kanssa?

Ota yhteyttä kuluttajaneuvontaan, yhteensä 1 piste.

12. Vinkkejä vastuulliselle ostajalle

0-2 pistettä/vinkki sisällön ja oppijan oivalluksen mukaan, yhteensä 6 pistettä.

Pienet askeleet, alaspäin eriytetty testipolku:

Yhteensä max 20 pistettä

1. Milloin olet kuluttaja?

- Ostan vaatteita kirppiksellä. 0p
- Ostan nettikirppikseltä konserttilipun. 0p
- Tilaan verkkokaupasta uuden puhelimen. 1p
- Ostan marketista välipalaa. 1p

Yhteensä max. 2 p

Perustelu

Erilaisilla kirpputoreilla myyjät ja ostajat toimivat kansalaisina, eivät kuluttajina. Jos käytetty tavara on ostettu yksityiseltä henkilöltä, kauppaan ei sovelleta kuluttajansuojalakea vaan kauppalakia. Yksityishenkilöiden välisessä kaupassa ostajan suoja on heikompi kuin kuluttajakaupassa. Tavara katsotaan ostetuksi yksityishenkilöltä myös silloin, kun se on ostettu yrityksen ylläpitäältä kauppapaikalta, jossa on ilmeistä, että kauppa tapahtuu yksityishenkilöiden välillä. Tällaisia kauppapaikkoja ovat esimerkiksi itsepalvelukirpputorit, myynti-ilmoituksia tarjoavat verkkokirpputorit ja verkkohuutokaupat. Käytettyjä tavaroita välittävä yritys on sen sijaan vastuussa välittämistään tavaroista.

2. Missä kaikkialla voit kohdata mainontaa?

- Instagramissa 1p
- Blogin kaupallisessa yhteistyössä 1p
- Tubettajan videolla 1p
- Bussissa 1p
- Radiossa 1p
- Musiikin suoratoistopalvelussa 1p
- Netin hakukoneissa 1p
- Vertailusivuilla 1p

Yhteensä max. 8p

Perustelu

Mainontaa voi kohdata kaikissa yllä mainituissa medioissa ja kaikki ovat siis oikeita vastauksia. On hyvä huomata, että varsinkin somessa mainontaa kutsutaan usein nimellä ”kaupallinen yhteistyö”. Kuluttajan oikeuksiin kuitenkin kuuluu mainonnan tunnistettavuus.

6. Minkä maksutavan valitsisit?

Maksutavan valintaa ei arvioida.

Kerro valitsemastasi maksutavasta, avoin kysymys:

- 1 piste/oikea maininta
- yhteensä max. 4 pistettä.

Maksukortti debit

- käteiseen verrattava maksuväline
- voi tavallisesti maksaa ostoksia kaupassa ja verkkokaupassa
- voi nostaa rahaa pankkiautomaatista
- maksu peritään kortinhaltijan tililtä useimmiten muutamassa päivässä

Maksukortti credit

- maksuväline, jonka käyttäjä saa ostoksia varten luottoa kortin myöntäneeltä yhtiöltä
- ostokset laskutetaan tyypillisesti jälkikäteen kerran kuussa
- luottokortin avulla kuluttaja voi halutessaan kuluttaa tulonsa jo etukäteen
- voi lisätä ostopalkkua kun maksun maksamista voi siirtää

Mobiilimaksusovellus

- maksaminen tapahtuu älypuhelimella tai muulla mobiililaitteella
- maksu veloitetaan käyttäjän sovellukseen liittämältä maksukortilta
- maksaminen tapahtuu sovelluksen avulla, johon käyttäjä liittää matkapuhelinnumerosa, maksukorttinsa sekä tilinumeronsa. Maksaminen tapahtuu näppäilemällä sovelluksessa maksunsaajan matkapuhelinnumero, jonka on oltava rekisteröity järjestelmään
- rahat siirtyvät maksajan maksukortilta maksunsaajan tilille

Lasku

- tosite tai ilmoitus, joka sisältää myydyin tuotteen tai palvelun tiedot sekä sovitun hinnan
- laskun kirjoittaa myyjä ostajalle
- lasku voi olla paperinen tai sähköinen
- laskulla maksamisesta voidaan lisätä erillinen laskutuslisä, joka vaikuttaa tuotteen loppuhintaan

Osamaksu

- Kauppa, jossa ostos maksetaan erissä, joista yksi tai useampi eräännyy ostoksen luovutuksen jälkeen. Osa kauppahinnasta jää siis velaksi.
- Osamaksukaupassa kaupantekohetkellä ostaja yleensä maksaa myyjälle käsirahan, joka on sovittu osa koko osamaksuhinnasta.
- Osamaksusopimuksessa myyjä pidättää itselleen jommankumman seuraavista:
  - Oikeuden esineen takaisin ottamiseen, jos ostaja laiminlyö maksuvelvollisuutensa.
  - Omistusoikeuden tuotteeseen siihen asti kunnes ostaja on maksanut koko hinnan tai ainakin määrätyn osan siitä.

7. Valitse maksutavoista ne, joita käyttämällä voit vaatia hyvitystä paitsi myyjältä, myös luotto- tai välitysyhtiöltä.

• Käteinen (kolikot ja setelit)	0p
• Maksukortti debit	0p
• Maksukortti credit	1p
• Mobiilimaksusovellus	1p
• Lasku	0p

Yhteensä max. 2 pistettä

8. Viikon kuluttua huomaat, että et ole kuitenkaan tyytyväinen ostokseen. Mitä teet?

- Valitan kaverille. 0p
- Kerron tyytymättömyydestäni kaikille kavereilleni somessa. 0p
- Reklamoin myyjälle. 1p
- Tyydyn osaani. 0p
- Etsin neuvoja kuluttajaneuvonnasta. 1p
- Teen reklamaatioapurilla valituksen ja lähetän sen yritykselle. 1p

Yhteensä max. 3 pistettä

11. Mitä tekisit, jos ette pääsisikään yhteisymmärrykseen myyjän kanssa?

Ota yhteyttä kuluttajaneuvontaan, Yhteensä 1 piste.